

Valsts pētījumu programmas
**"Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības
attīstība"**

zinātniskās un sociālās ietekmes
noslēguma pārskats
(īstenošanas periods 21.12.2023.-22.05.2026.)

Rīga, 2026

Saturs

Programmas regulējums.....	3
Programmas mērķi un uzdevumi	3
Konkursa norise	5
Īstenošana, uzraudzība.....	5
Projekts “Sabiedrības saliedētības vektori: no saliedētības ap valstsnāciju (2012-2018) uz saliedēto pilsonisko kopienų valsts, sabiedrības un indivīdu drošības labā (2024-2025)”	7
Projekta pamatinformācija.....	7
Informācija par projekta finansējuma izlietojumu.....	8
Zinātniskā izcilība un galvenie zinātniskie sasniegumi	8
Zinātniskās kapacitātes pieaugums un studējošo iesaiste zinātniskajā darbībā.....	10
Sociāli ekonomiskā ietekme.....	11
Komunikācija un publicitāte.....	11
Ekspertu vērtējums un rekomendācijas īstenotājiem	12
Projekta zinātniskie rezultāti	12
Secinājumi.....	18

Programmas regulējums

Valsts pētījumu programmu "Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstība" (turpmāk – programma) regulē sekojošs normatīvais ietvars:

[Zinātniskās darbības likums](#) (pieņemts 2005. gada 14. aprīlī);

[2018. gada 4. septembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 560 "Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība"](#) (turpmāk – MK Noteikumi);

[2023. gada 17. oktobra Ministru kabineta rīkojums Nr. 677 "Par valsts pētījumu programmu "Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstība" 2023.–2025. gadam"](#) (turpmāk – MK rīkojums);

[Valsts pētījumu programmas "Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstība 2023.–2025. gadam" atklātā konkursa nolikums](#) (turpmāk – nolikums)

Programmas mērķi un uzdevumi

Programmas virsmērķis ir veicināt Latvijas sabiedrības saliedētību, noturību un savstarpējo uzticēšanos nacionālas, demokrātiskas, kopīgās vērtībās balstītas Latvijas attīstībai.

Programmas mērķis ir attīstīt Latvijas pilsoniskajā sabiedrībā un informācijas telpā notiekošo procesu pētniecību, pētīt to mijiedarbību, sociālo un ekonomisko ietekmi uz sabiedrības saliedētību un savstarpējo uzticēšanos, radīt jaunas zināšanas, integrēt tās mācību saturā un veicināt pētījumos balstītu nozaru politiku veidošanu un lēmumu pieņemšanu.

Programmas uzdevumi:

1. pētīt un attīstīt jaunu zināšanu bāzi par aktuālajām tendencēm saliedētības, sadarbības un savstarpējās uzticēšanās jomā Latvijas sabiedrībā, dažādās sociālajās un demogrāfiskajās, tostarp jauniešu, mazākumtautību, jaunatbraucēju, grupās, to iemesliem un cēloņiem, tai skaitā:
 - Latvijas valstiskuma, piederības Latvijas Republikai, nacionālās identitātes apziņas attīstību;
 - pilsoniskās sabiedrības aktivitāti kontekstā ar sabiedrības formālo un neformālo pašorganizēšanos, iedzīvotāju sociālo un ģeogrāfisko mobilitāti, pakalpojumu pieejamību, lauku iztukšošanos, reģionālo distancēšanos, kas nosaka iedzīvotāju izvēles un uzvedības maiņu, tostarp identitātes un piederības apzināšanos, sociālās attiecības un savstarpējo solidaritāti;
 - informācijas vides, plašsaziņas līdzekļu un digitālo pakalpojumu ietekmi uz sabiedrības sadarbību, savstarpējo uzticēšanos, uzticēšanos valsts un pašvaldību institūcijām un sabiedrības kopējo psiholoģisko noturību, kā arī pilsonisko aktivitāšu ietekmi uz mediju satura radīšanu, izmantošanu un izplatīšanu, arī uz Latvijas mediju vides noturību un konkurētspēju;
 - Latvijas sabiedrības saliedētību, skatot to kontekstā ar valsts valodas apguvi un lietojumu sabiedrībā.
2. pētīt un radīt jaunu zināšanu bāzi par Latvijas sabiedrības un sabiedrības grupu (īpaši bērnu un jauniešu, to, kas plaši izmanto digitālos medijus un digitālajās platformās pieejamo saturu, kā arī to, kas dzīvo Latvijas un Eiropas Savienības pierobežā) medijpratību, kā arī par medijpratības, tai skaitā informācijpratības un kritiskās domāšanas, veicināšanu Latvijā, tās attīstības tendencēm un nozīmi iedzīvotāju lēmumu pieņemšanas procesos gan individuālā, gan pilsoniskā līmenī, stiprinot demokrātiskās vērtības kopumā;

3. attīstīt pieejas, lai novērtētu pilsoniskās sabiedrības sociālo un ekonomisko ietekmi, īpaši uz iedzīvotāju dzīves kvalitāti un labbūti, mentālo veselību, pašīstenošanos, līdzdalību un sociālo iekļaušanos, vidi un klimatu, kā arī sociālās inovācijas, paplašinot zināšanas un izpratni par pilsoniskās sabiedrības līdzšinējo un potenciālo pienesumu minētajās jomās valsts ilgtspējīgai attīstībai.

Programmas horizontālie uzdevumi:

- veidot un finansēt starpdisciplināras konkurētspējīgas zinātnieku grupas programmas tematiskajās jomās;
- attīstīt daudzdimensionālas pilsonisko sabiedrību ietekmējošo faktoru fundamentālās un lietišķās pētniecības metodes un prakses, tai skaitā digitālās, un sekmēt to izmantošanu pētniecībā;
- attīstīt zinātnisko grupu sadarbību ar dažādām sabiedrības grupām (tostarp jauniešiem, mazākumtautībām, jaunatbraucējiem), īpaši ar nevalstiskajām organizācijām, kas ir aktīvas pilsoniskās sabiedrības attīstības jomā, gan reģistrētām, gan neformālām pilsoniskās sabiedrības grupām un kopienām, tostarp Latvijas reģionos un diasporā;
- stiprināt izglītības un pētniecības procesus, tostarp integrējot pētniecību augstākās izglītības studiju procesā un integrējot pētījumu rezultātā gūtās zināšanas studiju un mācību saturā; - sniegt atbalstu pilsoniskās sabiedrības un demokrātijas politikas, kā arī plašsaziņas līdzekļu politikas īstenošanā, izstrādājot metodoloģiju un veicot situācijas izpēti, izstrādāt ieteikumus rīcībpolitikai un indikatīvo rādītāju ieteikumus;
- sniegt atbalstu pilsoniskās sabiedrības un demokrātijas politikas, kā arī plašsaziņas līdzekļu politikas īstenošanā, izstrādājot metodoloģiju un veicot situācijas izpēti, izstrādāt ieteikumus rīcībpolitikai un indikatīvo rādītāju ieteikumus;
- informēt sabiedrību par pētniecības gaitu un rezultātiem, veicinot sabiedrības izpratni par pilsoniskās sabiedrības un demokrātijas attīstības un informācijas sabiedrības vēsturisko attīstību un aktuālajiem procesiem un pētniecības lomu sabiedrībai nozīmīgu jautājumu risināšanā;
- nodrošināt pētniecības rezultātu publisku pieejamību, tai skaitā publicēt rezultātus brīvpiekļuves žurnālos un deponēt jauniegūtos pētniecības datus pētniecības datu repozitorijos, veicinot datu atkārtotu pielietojamību atbilstoši "FAIR" (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable) principiem (atrodami, pieejami, sadarbspējīgi un atkārtoti lietojami).

Programmas īstenošanas laikā sasniedzamie rezultāti:

- attīstīts cilvēkkapitāls humanitārajās un sociālajās zinātnēs, pētniecībā iesaistīti jaunie zinātnieki un diasporas zinātnieki;
- sagatavotas pierādījumos balstītas rīcībpolitikas rekomendācijas un datu kopas pilsoniskās sabiedrības un sabiedrības saliedētības un demokrātijas politikas plānošanai, īstenošanai, monitoringam un ietekmes izvērtēšanai, piedāvāti ieteikumi valsts valodas un jaunatnes politikas turpmākai attīstībai;
- attīstītas jaunas vai pilnveidotas esošās mācību programmas, to moduļi vai kursi vidējā un augstākajā izglītībā;
- publicēti oriģināli zinātniskie raksti Web of Science vai SCOPUS datubāzēs iekļautajos Q1 vai Q2 kvartiles izdevumos un citos šajās datubāzēs iekļautajos žurnālos vai konferenču rakstu krājumos;
- citu veidu publikācijas (tai skaitā monogrāfijas, konferenču materiāli).;
- rezultātu publicēšana populārzinātniskajos žurnālos un resursos.

Konkursa norise

Konkurss [tika izsludināts](#) 2023. gada 25. oktobrī, ar projektu pieteikumu iesniegšanas termiņu 2023. gada 16. novembrī. Konkursa ietvaros bija plānots **finansēt vienu projektu** par MK rīkojuma 6. punktā noteikto visu programmas uzdevumu izpildi, nosakot, ka maksimālais projekta finansējums ir 1 162 500 *eiro*. Viena projekta īstenošanai bija paredzēti 24 mēneši.

Atklātajā konkursā tika saņemti divi projektu pieteikumi, kas tika novērtēti kā atbilstoši konkursā noteiktajiem administratīvajiem kritērijiem, un ārzemju eksperti veica projektu pieteikumu zinātnisko izvērtēšanu.

Konkursa rezultātā tika pieņemts lēmums par projekta pieteikuma VPP-KM-SPASA-2023/1-0002 **"Sabiedrības saliedētības vektori: no saliedētības ap valstsnāciju (2012-2018) uz saliedēto pilsonisko kopienu valsts, sabiedrības un indivīdu drošības labā (2024-2025)"** finansēšanu. Projekta pieteikumam tika piešķirts finansējums **1 162 500 *eiro*** apmērā. Projekts bija jāīsteno no 2023. gada 21. decembra līdz 2025. gada 20. decembrim, taču, pamatojoties uz projekta īstenoāja 2025. gada 12. septembra iesniegumu, ar 2025. gada 30. septembra lēmumu projekta īstenošanas termiņš tika pagarināts līdz 2026. gada 22. maijam, nepalielinot projekta īstenošanai piešķirto finansējumu.

Īstenošana, uzraudzība

Kultūras ministrija tika noteikta par atbildīgo institūciju programmas īstenošanā. Programmas uzraudzības struktūra veidota, lai nodrošinātu gan projekta progresu, gan rezultātu sasniegšanu, gan arī finansējuma efektīvu izlietojumu, vienlaikus pozicionējot projekta rezultātus plašākā stratēģiskā kontekstā. Programmas **stratēģiskās vadības padome**, kuras sastāvā ir pārstāvji no Kultūras ministrijas, Aizsardzības ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Valsts kancelejas, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes, NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centra, Sabiedrības integrācijas fonda, Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda padomes, Latvijas Pašvaldību savienības, kā arī biedrības "Par latviešu valodu" un Tīrgus un sabiedriskās domas izpētes centra SKDS, sniedza konsultatīvu atbalstu programmas izstrādes un īstenošanas laikā un paredzēts, ka tā sniegs viedokli par programmas rezultātiem arī pēc tās noslēguma. **Programmas īstenošanas un uzraudzības komisija** (turpmāk – komisija) regulāri sekoja projekta izpildes progresam. Savukārt **Latvijas Zinātnes padome** (turpmāk – LZP) nodrošināja programmas ieviešanu, sniedzot konsultācijas projekta īstenošanai par jautājumiem, kas saistīti ar projekta īstenošanu, veicot finanšu un rezultātu izpildes uzraudzību, kā arī projekta zinātnisko rezultātu izpildes monitoringu un programmas īstenošanas un sasniegto rezultātu analīzi. Pēc projekta noslēguma LZP turpinās uzraudzīt plānoto zinātnisko rezultātu pilnīgu sasniegšanu pēcuzraudzības periodā.

LZP projekta īstenošanas uzraudzību veica trīs virzienos – zinātniskā ekspertīze, projekta rezultātu izpildes uzraudzība un finansējuma izlietojuma efektivitātes uzraudzība. Zinātniskās ekspertīzes laikā ārvalstu zinātniskie eksperti vērtēja, vai projektā izmantotās zinātniskās pieejas, metodes, pētniecības resursi bija atbilstoši, lai sasniegtu iecerētos mērķus. Projekta rezultātu izpildes uzraudzības ietvaros LZP vērtēja sākotnēji plānoto rezultātu sasniegšanas progresu, pārbaudot sasniegto rezultātu atbilstību iecerētajam projekta noslēgumā. Finansējuma izlietojuma efektivitātes uzraudzības ietvaros LZP pārbaudīja projekta izdevumus, vērtējot projekta finanšu pārskatā iesniegtos datus.

Pēc projekta 12 mēnešu norises tā īstenotāji iesniedza vidusposma zinātnisko pārskatu, ko izvērtēja neatkarīgi ārvalstu eksperti, vērtējot projekta zinātnisko devumu, sasniegto un potenciālo projekta ietekmi un tā īstenošanu, un rekomendēja **“Turpināt projektu”**. Projekta vidusposma izvērtēšanas pārskats pieejams [šeit](#). Savukārt projekta noslēgumā neatkarīgi ārvalstu eksperti izvērtēja noslēguma zinātnisko pārskatu un secināja, ka projekta **“Mērķis ir sasniegts”**. Ekspertu secinājumi un ieteikumi turpmākajiem pētījumiem apkopoti pārskata nodaļā **“Ekspertu vērtējums un rekomendācijas īstenotājiem”**.

Projekts “Sabiedrības saliedētības vektori: no saliedētības ap valstsnāciju (2012-2018) uz saliedēto pilsonisko kopienu valsts, sabiedrības un indivīdu drošības labā (2024-2025)”

Projekta pamatinformācija

Projekta numurs: VPP-KM-SPASA-2023/1-0002

Project title: *Vectors of Societal Cohesion: from cohesion around the nation-state (2012-2018) to a cohesive civic community for the security of the state, society and individuals (2024-2025)*

Piešķirtais finansējums: 1 162 500 eiro

Projekta iesniedzējs: Latvijas Universitāte (LU)

Projekta vadītājs: Dr.phil. Māris Kūlis

Zinātnes nozares:

- Citas sociālās zinātnes, tai skaitā starpnozaru sociālās zinātnes un militārā zinātne (pamata nozare)
- Socioloģija un sociālais darbs
- Filozofija, ētika un reliģija

Prioritārie virzieni zinātnē:

- Demogrāfija, sports, atvērta un iekļaujoša sabiedrība, labklājība un sociālā drošumspēja
- Klimata pārmaiņas, dabas aizsardzība un vide
- Latvijas valstiskums, valoda un vērtības, kultūra un māksla
- Valsts un sabiedrības drošība un aizsardzība
- Zināšanu kultūra un inovācijas ekonomiskajai ilgtspējai

Viedās specializācijas (RIS3) joma: Sociālo un humanitāro zinātņu nozares ar horizontālu ietekmi RIS3

Projekta mērķis: Mērķis ir analizēt Latvijas saliedētības politiku, tostarp veikt datu vākšanu un politikas izvērtēšanu, integrējot filozofiju, socioloģiju un ekonomiku, lai izprastu aktuālās saliedētības problēmas un formulētu visaptverošus politikas ieteikumus.

Projekta tematiskais uzdevums: Attīstīt pieejas, lai novērtētu pilsoniskās sabiedrības sociālo un ekonomisko ietekmi, īpaši uz iedzīvotāju dzīves kvalitāti un labbūti, mentālo veselību, pašīstenošanos, līdzdalību un sociālo iekļaušanos, vidi un klimatu, kā arī sociālās inovācijas, paplašinot zināšanas un izpratni par pilsoniskās sabiedrības līdzšinējo un potenciālo pienesumu minētajās jomās valsts ilgtspējīgai attīstībai.

Pētīt un radīt jaunu zināšanu bāzi par Latvijas sabiedrības un sabiedrības grupu (īpaši bērnu un jauniešu, to, kas plaši izmanto digitālos medijus un digitālajās platformās pieejamo saturu, kā arī to, kas dzīvo Latvijas un Eiropas Savienības pierobežā) medijpratību, kā arī par medijpratības, tai skaitā informācijpratības un kritiskās domāšanas, veicināšanu Latvijā, tās attīstības tendencēm un nozīmi iedzīvotāju lēmumu pieņemšanas procesos gan individuālā, gan pilsoniskā līmenī, stiprinot demokrātiskās vērtības kopumā.

Pētīt un attīstīt jaunu zināšanu bāzi par aktuālajām tendencēm saliedētības, sadarbības un savstarpējās uzticēšanās jomā Latvijas sabiedrībā, dažādās sociālajās un demogrāfiskajās, tostarp jauniešu, mazākumtautību, jaunatbraucēju, grupās, to iemesliem un cēloņiem.

Projekta kopsavilkums: Strauji mainīgajā globālajā kontekstā, ko raksturo digitālie jauninājumi un tādas kritiskas problēmas kā Ukrainas konflikts un klimata pārmaiņas, mūsu projekts meklē inovatīvus veidus, kā veicināt sociālo saliedētību un pilsonisko līdzdalību. Uzsverot starpdisciplināru pieeju, projekta mērķis ir visaptveroši analizēt Latvijas saliedētības politiku, aptverot tās attīstību, īpatnības un pārvaldību. Tas ietver filozofisku, socioloģisku, ekonomisku, vides un psiholoģisku aspektu integrēšanu. Galvenās jomas ir sabiedrības saliedētība un identitātes veidošanās, mediju vide un informācijas noturība, valodas un kultūras integrācija, sociālekonomiskā ietekme un ilgtspējīga attīstība. Turklāt projektā iekļautas atvērtās zinātnes aktivitātes un liels uzsvars likts uz zinātnisko komunikāciju, lai nodrošinātu plašu izplatīšanu un ietekmi. Projekta ietvaros tiks sagatavotas recenzētas publikācijas dažādās nozarēs un tiks iesaistīti politikas veidotāji, lai izstrādātu īstenojamus ieteikumus, tādējādi sniedzot būtisku ieguldījumu sociālās kohēzijas un pilsoniskās sabiedrības pētniecības jomā.

Atslēgas vārdi: Sociālā saliedētība, pilsoniskā līdzdalība, daudznazaru analīze, politikas inovācijas, pilsoniskā sabiedrība.

Informācija par projekta finansējuma izlietojumu

Projekta ietvaros **izlietotais finansējums** no 2024. gada 1. janvāra līdz 2026. gada 22. maijam (izlietotais finansējums tiek uzskaitīts kalendāro gadu periodā):

Projekta numurs	Gads	Atlīdzība (eiro)	Preces un pakalpojumi (eiro)	Netiešās izmaksas (eiro)	Kopā (eiro)
VPP-KM-SPASA-2023/1-0002	2024	325 644,35	36 600,94	50 320,79	412 566,08
	2025	445 466,11	175 123,01	71 362,00	691 951,12
	2026	0,00	52 551,76	253,19	52 804,95
				Kopā	1 157 322,15
				<i>Atlikums</i>	<i>5 177,85</i>

Zinātniskā izcilība un galvenie zinātniskie sasniegumi

Projekta ietvaros tika īstenota padziļināta Latvijas sabiedrības saliedētības politikas analīze kopš 1991. gada, balstoties uz *Stipras un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstības pamatnostādņēm 2021.–2027. gadam* un globālajām attīstības tendencēm. Lai sasniegtu mērķus, izvēlēta starpdisciplināra pieeja, apvienojot filozofiju, socioloģiju, jurisprudenci, ģeogrāfiju, ekonomiku, sociālās un kultūras studijas.

 Darba grupa **“Socioloģija”** izstrādāja un īstenoja projekta centrālo empirisko instrumentu – **reprezentatīvu Latvijas iedzīvotāju klātienē aptauju (n=2023)**, kuras teorētiskais ietvars balstīts Eiropas Vērtību pētījuma, Pasaules Vērtību pētījuma un ISSP moduļu pieejās nacionālās identitātes, pilsonības un valsts lomas analizē. Aptaujas anketā tika iekļauti vairāk nekā 90 jautājumi par piederību un identitāti, pilsonisko atbildību un līdzdalību, uzticēšanos un solidaritāti, politiskās ietekmes izjūtu, ģeopolitisko orientāciju, toleranci, attieksmi pret migrāciju, sociālo atmiņu, karu, mediju lietojumu, medijpratību un valodu prasmēm. Darba grupa nodrošināja arī aptaujas tehniskās specifikācijas sagatavošanu, iepirkuma un lauka darba koordinēšanu, kā arī

datu tīrīšanu, kodēšanu un analīzi. Iegūtā datu kopa kļuva par būtisku empīrisku pamatu vairāku projekta darba grupu publikācijām, sociālās atmiņas monitoringam, pierādījumos balstītu rīcībpolitikas rekomendāciju izstrādei un sabiedrības informēšanai. Papildus tika iegūti **72 līdzdalīgā novērojuma protokoli** trīs kopienu iesaistes teritorijās, veidojot atsevišķu kvalitatīvo datu kopumu par iedzīvotāju līdzdalības dinamiku.

📖 Darba grupa **“Socioekonomiskā pētniecība”** izstrādāja un īstenoja atsevišķu tiešsaistes **aptauju Latvijas darba ņēmēju un darba devēju vidū (n=1008)**, analizējot sociālekonomiskās prakses saistībā ar etniskajām grupām, jaunienācējiem un ģeogrāfisko mobilitāti. Darba grupa nodrošināja datu tīrīšanu, kodēšanu un analīzi, iegūstot empīrisku pamatu tam, lai izvērtētu, kā organizāciju normas, komandu saliedētība un ikdienas ekonomiskā mijiedarbība veicina vai kavē sociālo integrāciju. Pētījuma rezultāti ļāva identificēt **darba vides un ekonomiskās sadarbības nozīmi sabiedrības saliedētības procesos** un nodrošināja pierādījumos balstītu ieguldījumu projekta rīcībpolitikas rekomendāciju sociāli ekonomiskajā tvērumā.

📖 Darba grupa **“Identitāte un vērtības, pamatjēdzieni”** veica **sabiedrības saliedētības filozofisko un konceptuālo pamatu izpēti**, analizējot konstitucionālās identitātes, pilsonisko vērtību, piederības, kopienas, cieņas, iekļaušanas un izslēgšanas, vardarbības un rasisma jēdzienus, kā arī to lietojumu Latvijas saliedētības politikas diskursā. Darba grupas pētījumi sniedza teorētisku ietvaru projekta empīrisko rezultātu interpretācijai un rīcībpolitikas rekomendāciju formulēšanai, vienlaikus attīstot saliedētības jēdzienisko analīzi Latvijas sociālpolitiskajā kontekstā. Rezultāti atspoguļoti publikācijās, tostarp žurnāla Letonica speciālajā izdevumā un sērijā Phronesis–Praxis–Paideia, kā arī izmantoti promocijas darbu izstrādē par strukturālo vardarbību, biopolitiku un kopienas. Nozīmīgs darba grupas zinātniskais rezultāts ir arī Igora Šuvajeva (†) zinātniskā monogrāfija **“Atvarošanas burvība”**, kurā analizēts eksistences stāvoklis varas atņemšanas un bezvaras apstākļos.

📖 Darba grupa **“Sociāli telpiskā pētniecība / kopiena”** koncentrējās uz diviem savstarpēji saistītiem pētniecības virzieniem – jaunpīnācēju integrāciju lauku teritorijās un vietējo kopienu attieksmi pret starptautiskajiem studentiem Latvijā. Pētījuma ietvaros tika analizēti nacionālā, reģionālā un pašvaldību līmeņa plānošanas dokumenti, savukārt projekta reprezentatīvajā iedzīvotāju aptaujā (n=2023) tika iekļauti jautājumi, kas ļāva **kvantitatīvi izvērtēt sociālo distanci, attieksmi pret jaunpīnācējiem un integrācijas priekšnoteikumus dažādos teritoriālajos kontekstos**.

📖 Darba grupa **“Medijpratība”** analizēja **medijpratības un kritiskās domāšanas nozīmi sabiedrības saliedētībā**, īpašu uzmanību pievēršot bērnu, jauniešu un pilsoniski aktīvo iedzīvotāju spējai orientēties informatīvajā vidē. Pētījumā tika vērtēta dezinformācijas, pretrunīgu patiesības interpretāciju un Krievijas militārisma ideoloģijas ietekme uz sabiedrības šķelšanos, kā arī digitālo un tradicionālo mediju kopējā ietekme uz sabiedrības priekšstatiem un attieksmēm. Medijpratības novērtēšanas jautājumi tika integrēti projekta galvenajā reprezentatīvajā aptaujā, nodrošinot empīrisku pamatu šo procesu analīzei. Iegūtie rezultāti izmantoti rīcībpolitikas rekomendāciju izstrādē izglītības, medijpratības, sabiedriskās komunikācijas un informācijas noturības jomā.

📖 Darba grupa **“Valodas vērtība”** analizēja **latviešu valodas situācijas dinamiku sabiedrības saliedētības kontekstā**, pievēršoties valodas politikas tiesiskajiem un pedagoģiskajiem aspektiem, valodas lietojumam un lingvistiskajām attieksmēm, kā arī publiskās telpas, mediju un sociālo tīklu naratīviem par valodu. Pētījumos tika vērtēta Latvijas valodas situācija globālā un reģionālā sociolingvistisko procesu kontekstā un veikta saliedētības politikas diahroniska analīze. Iegūtās atziņas izmantotas rīcībpolitikas rekomendācijās, īpaši uzsverot

nepieciešamību **stiprināt latviešu valodas praktisko lietojumu publiskajā telpā, institucionālajā komunikācijā un digitālajā vidē**, sasaistot valodas prasmes ar reālām valodas lietojuma normām un iespējām.

 Darba grupa **“Noturība, kopiena un mentālā labklājība”** analizēja sabiedrības **saliedētības, noturības, mentālās labklājības un drošības savstarpējās saiknes**, īpašu uzmanību pievēršot ikdienas nedrošības izjūtai, sociālā atbalsta pieejamībai un mentālās veselības riskiem kā faktoriem, kas var ietekmēt individu un kopienu spēju saglabāt sociālās saites un savstarpējo uzticēšanos. Pēc vadošā pētnieka Igora Šuvajeva došanās mūžībā darbu turpināja Dr. Ineta Kivle, attīstot noturības un kopienas fenomenoloģisko izpēti. Darba grupas secinājumi balstīti arī projekta aptaujas datu interpretācijā, analizējot labklājības, nedrošības un sociālā atbalsta dimensijas sabiedrības saliedētības kontekstā.

 Darba grupa **“Jurisprudence”** analizēja sabiedrības drošības un kolektīvās identitātes tiesiskos priekšnoteikumus, īpašu uzmanību pievēršot **konstitucionālajai identitātei, sociālās apdrošināšanas sistēmai, nodokļu politikai, tiesvedības valodai un tiesībām uz taisnīgu tiesu**. Pētījumos tika vērtēta nodokļu un sociālās apdrošināšanas politikas nozīme sociālās drošības un stabilitātes nodrošināšanā, kā arī Latvijas valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas atbilstība Eiropas Savienības prasībām. Konstitucionālās identitātes izpētē analizēta Latvijas augstāko tiesu judikatūra, identificējot tajā nostiprinātās konstitucionālās vērtības, normas un principus, kā arī izvērtējot Latvijas tiesu dialogu ar Eiropas Cilvēktiesību tiesu un Eiropas Savienības Tiesu.

 Darba grupa **“Atvērtā zinātne”** izstrādāja un praksē pārbaudīja **kopienas kultūras aktivizācijas metodoloģiju trīs pilotteritorijās – Čiekurkalnā (Rīgā), Jaunliepājā un Gulbenes novadā**. Metodoloģija balstījās praktiskā sadarbībā starp pētniekiem, praktiķiem un vietējiem iedzīvotājiem, apvienojot publiskās telpas kartēšanu, ieinteresēto pušu iesaisti, kopīgas vīzijas un dizaina darbnīcas, kopienu iniciatīvu attīstīšanu un atbalstu iedzīvotāju komandām. Pētījuma gaitā tika iegūti **72 līdzdalīgā novērojuma protokoli**, veidojot patstāvīgu kvalitatīvo datu kopumu par kopienu līdzdalības dinamiku. Praktiskajā īstenošanā iniciatīvu komandās iesaistījās 70 iedzīvotāji, tika radītas 39 jaunas aktivitātes, no kurām 22 kļuva regulāras, bet pasākumus apmeklēja vairāk nekā 1000 dalībnieku. Papildus tika izdoti seši kultūras laikraksti, izveidota platforma kulturaskalendars.lv, sagatavota kopienu pieredzes grāmata un Jaunliepājā izveidota jauna apkaimes biedrība. Tādējādi darba grupa ne vien radīja jaunas zināšanas par kopienu iesaistes mehānismiem, bet arī izstrādāja dokumentētu un mērogojamu metodoloģiju, kas izmantojama sabiedrības saliedētības stiprināšanai citās teritorijās.

Kopumā projekts būtiski veicina zinātnisko izpratni par sabiedrības saliedētības mehānismiem Latvijā, sniedzot gan teorētisku ietvaru, gan praktiskus ieteikumus politikas pilnveidei. Pētījumu rezultāti kalpos par pamatu rekomendāciju izstrādei sabiedrības saliedētības, pilsoniskās aktivitātes, valodas politikas, integrācijas un garīgās veselības uzlabošanai Latvijā.

Zinātniskās kapacitātes pieaugums un studējošo iesaiste zinātniskajā darbībā

Projekta ietvaros būtiski stiprināta Latvijas pētniecības kopienas kapacitāte sabiedrības saliedētības izpētē, izveidojot kopīgu **empīrisko un konceptuālo platformu starp humanitārajām un sociālajām zinātnēm**. Projektā bija iesaistīti 24 pētnieki, 5 doktoranti, 6 apkaimju aktivitāšu koordinatori, 74 ārējie eksperti un kopienu aktivisti, savukārt zinātniskās kapacitātes pieaugumu veicināja kopīgi pētniecības instrumenti, publikāciju sagatavošana starptautiski indeksētos izdevumos, dalība starptautiskās konferencēs, jaunu projektu pieteikumu izstrāde un studējošo iesaiste pētniecībā. Tika sagatavoti trīs projektu iesniegumi Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu konkursiem, no kuriem viens tika finansēts, savukārt projekta vadītāja Dr. Inta Mieriņa ieguva Eiropas Pētniecības padomes (ERC) grantu projektam *“Shifting Attitudes: Understanding Changing Perceptions of Immigrants in*

Europe”. Projekta īstenošana veicināja arī individuālu akadēmisko izaugsmi un pētnieku konkurētspēju, tostarp promocijas studiju pabeigšanu, ievēlēšanu akadēmiskos amatos un dalību starptautiska līmeņa institūcijās.

Starptautiskā sadarbība notikusi ar partneriem un institūcijām Igaunijā, Polijā, Apvienotajā Karalistē, Itālijā, Francijā, Armēnijā, Čīlē un Dienvidāfrikā. Sadarbības formas ietvēra zinātnisko publikāciju sagatavošanu, politikas pieredzes apmaiņu, pētniecības sadarbību, profesionālo tīklošanos un salīdzinošu mācīšanos par sabiedrības saliedētību, pilsētvides atjaunošanu un kopienu līdzdalību. Īpaši nozīmīga bija sadarbība ar Igaunijas Kultūras ministriju un Integrācijas fondu, *The Polish Journal of Aesthetics*, Oksfordas Universitāti, kā arī organizācijām Turīnā, Marselā un Apvienotajā Karalistē, savukārt saiknes ar partneriem Čīlē, Armēnijā un Āfrikā paplašināja projekta starptautisko salīdzinošo perspektīvu. Šī sadarbība ne tikai sekmēja Latvijas pētnieku starptautisko atpazīstamību un publikāciju kvalitāti, bet arī sniedza praktisku ieguldījumu kopienu aktivizācijas metodoloģijas pilnveidē un turpmāko pētniecības iniciatīvu attīstībā.

Projektā bija iesaistīti **pieci doktoranti** no filozofijas, psiholoģijas, tiesību zinātnes, ekonomikas un saistītām jomām, kuri piedalījās darba grupu pētniecībā, datu analīzē, publikāciju sagatavošanā un zinātnes komunikācijā. Projekts sniedza ieguldījumu arī jauno zinātnieku ataudzē: **divi promocijas darbi tika aizstāvēti**, viens doktorants pabeidza doktorantūras studiju programmu, bet pārējo studijas turpinās. Papildus pētniecībā bija iesaistīts arī doktora grāda kandidāts. Projektā iegūtās zināšanas tika integrētas studiju saturā dažādās Latvijas Universitātes fakultātēs, tādējādi stiprinot jauno pētnieku akadēmisko kapacitāti un pētniecības pēctecību.

Sociāli ekonomiskā ietekme

Projekta sociāli ekonomiskā ietekme notikusi **ciešā sadarbībā ar rīcībpolitikas veidotājiem, valsts un pašvaldību institūcijām, nevalstiskajām organizācijām un vietējām kopienām, nodrošinot pētniecības rezultātu pārvēršanu praktiski izmantojamās rīcībpolitikas rekomendācijās**. Galvenais rīcībpolitikas veidotājiem paredzētais rezultāts ir izdevums "[Sabiedrības saliedētības vektori: rīcībpolitikas rekomendācijas](#)", kurā projekta konceptuālie un empīriskie rezultāti apkopoti piecos rīcības virzienos: kopīga valsts valodas lietojuma stiprināšana, kopīgas informatīvās telpas veidošana, pilsoniskās kultūras un līdzdalības veicināšana, sociālās distances mazināšana un saliedētības sasaistīšana ar valsts un cilvēkdrošību. Rekomendācijas tika izstrādātas konsultācijās ar Kultūras ministriju, Sabiedrības integrācijas fondu, Valsts kontroli un nevalstiskajām organizācijām, tostarp Rīgas Apkaimju aliansi, un prezentētas Kultūras ministrijai un Saeimas komisijai. To izplatīšana tika nodrošināta arī visām centrālajām ministrijām, kā arī visām 42 Latvijas pašvaldībām un Latvijas Pašvaldību savienībai, nosūtot rekomendāciju izdevumu kopā ar kopienu pieredzes grāmatu, metodikas materiāliem un aicinājumu turpmākai sadarbībai. Tādējādi projekta rezultāti tika mērķtiecīgi nodoti institūcijām, kuras var tos izmantot valodas politikas, medijpratības, pilsoniskās līdzdalības, migrācijas un integrācijas, kopienu attīstības, sociālās drošības un sabiedrības noturības politikas pilnveidē.

Komunikācija un publicitāte

Projekta komunikācija un publicitāte tika īstenota daudzveidīgos kanālos, apvienojot zinātnes komunikāciju, sadarbību ar medijiem, publiskas diskusijas, digitālo komunikāciju un tiešu iesaisti vietējās kopienās:

- izveidota un regulāri aktualizēta [projekta tīmekļa vietne](#) un projekta [Facebook lapa](#);
- izstrādāta projekta vizuālā identitāte un komunikācijas stratēģija, kā arī divas infografikas – par projektu un rīcībpolitikas rekomendācijām;
- sagatavots paplašināts bilingvāls projekta rezultātu pārskats latviešu un angļu valodā;

- īstenota sadarbība ar portāliem **Satori** un **Telos**, žurnālu **Punctum**, Nacionālo enciklopēdiju un Vikipēdiju;
- nodrošināta projekta ekspertu klātbūtne nacionālajos medijos, tostarp **Delfi**, **LSM**, **TV3**, **LTV1** un **radio**;
- organizētas publiskas diskusijas Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātrī, kā arī dalība sarunu festivālā **LAMPA**, Demokrātijas festivālā Kuldīgā un LU Zinātnieku naktī;
- Čiekurkalnā, Jaunliepājā un Gulbenes novadā īstenotas kopienu iesaistes aktivitātes, izdoti seši kultūras laikraksti un organizēti vietējie pasākumi, izstādes, klubi un tikšanās;
- izveidota platforma kulturaskalendars.lv, kas kalpo kā ilgtermiņa resurss kopienu kultūras dzīves koordinēšanai;
- sagatavotas video interviju un kopienu kultūras aktivizācijas sērijas, paplašinot projekta rezultātu pieejamību arī pēc projekta noslēguma.

Ekspertu vērtējums un rekomendācijas īstenotājiem

Neatkarīgie ārvalstu eksperti projekta noslēgumā augstu novērtēja tā **zinātnisko izcilību, ietekmi un īstenošanas kvalitāti**, secinot, ka projekts ir sasniedzis izvirzītos mērķus un radījis stabilu pamatu turpmākai pētniecībai un sabiedriskajai ietekmei. Kā būtiskākās stiprās puses eksperti izcēla starpdisciplināro pieeju, apjomīgo un kvalitatīvo empīrisko datu bāzi, deviņu darba grupu koordinētu sadarbību, starptautiski konkurētspējīgus zinātniskos rezultātus, atvērtās zinātnes praksi un spēju pētniecības rezultātus pārvērst rīcībpolitikas rekomendācijās un praktiskos kopienu iesaistes instrumentos. Pozitīvi novērtēta arī projekta spēja veiksmīgi pārvarēt īstenošanas izaicinājumus, tostarp iepirkumu radītos kavējumus un personāla izmaiņas, nezaudējot projekta kvalitāti un sasniedzot plānotos darba rezultātus.

Turpmākai pētniecībai **eksperti rekomendē**:

- turpināt **sabiedrības saliedētības ilgtermiņa monitoringu**, izmantojot projektā izveidotās datu kopas un veicot to tālāku sekundāro analīzi;
- paplašināt **projekta metodoloģijas izmantošanu** citos Latvijas reģionos un starptautiskos salīdzinošos pētījumos;
- turpināt **pētījumu rezultātu publicēšanu** augstas ietekmes starptautiskos zinātniskajos žurnālos un stiprināt starptautisko pētniecības sadarbību;
- izvērtēt, kā **ricībpolitikas veidotāji, pašvaldības, praktiķi un vietējās kopienas ievieš projekta rekomendācijas un kāda ir to ilgtermiņa ietekme**;
- dokumentēt **projekta īstenošanā gūto pieredzi** un izvērtēt **izaicinājumus** un turpmākajos starpdisciplināros pētījumos izmantot papildu ieviešanas un ietekmes rādītājus.

Projekta zinātniskie rezultāti

Rezultāta veids	Plānots noslēgumā	Sasniegts noslēgumā
Oriģināli zinātniskie raksti, kas iesniegti vai pieņemti publicēšanai <i>Web of Science Core Collection</i> vai <i>SCOPUS</i> datubāzēs iekļautajos Q1 un Q2 kvartiles žurnālos vai konferenču rakstu krājumos	3	6 (plus 11 iesniegti)
Oriģināli zinātniskie raksti, kas publicēti citos <i>Web of Science</i> vai <i>SCOPUS</i> datubāzēs iekļautajos žurnālos vai konferenču rakstu krājumos	16	8 (plus 3 iesniegti)

Citi anonīmi recenzēti zinātniskie raksti starptautiskos žurnālos un rakstu krājumos, izņemot konferenču materiālus	23	11 (plus 17 iesniegti)
Citi anonīmi recenzēti zinātniskie raksti Latvijas žurnālos un rakstu krājumos, izņemot konferenču materiālus	0	1
Konferenču materiāli (pilna teksta)	16	17 (plus 1 iesniegts)
Konferenču materiāli (kopsavilkumi)	28	47
Recenzētas zinātniskās monogrāfijas	0	0 (1 izdošanas procesā)
Ziņojumi par rīcībpolitikas ieteikumiem un rīcībpolitiku ietekmi	1	1
Zinātniskās datubāzes, datu kopas	1	1
Iesniegts projekta pieteikums starptautiskā vai nacionālā pētniecības un attīstības projektu konkursā	1	3
Aizstāvēts promocijas darbs, ievērojot programmas mērķi un uzdevumus	1	2 (plus 1 izstrādes procesā)
Citi pētniecības specifikai atbilstoši projekta rezultāti (tai skaitā dati), kas papildina iepriekš minētos rezultātus	25	42

Projekta noslēgumā kopumā ir sasniegti vai pārsniegti vairāki plānotie zinātnisko rezultātu rādītāji. *Web of Science Core Collection* vai *SCOPUS* datubāzēs iekļautajos Q1 un Q2 kvartiles žurnālos vai konferenču rakstu krājumos plānoto trīs oriģinālo zinātnisko rakstu vietā sasniegtajā rezultātā ieskaitīti seši raksti, bet kopumā publicēti astoņi un publicēšanai iesniegti vēl 11 raksti. Kategorijā “Oriģināli zinātniskie raksti, kas iesniegti vai pieņemti publicēšanai *Web of Science Core Collection* vai *SCOPUS* datubāzēs iekļautajos žurnālos vai konferenču rakstu krājumos” no plānotajiem 16 rakstiem publicēti astoņi un trīs iesniegti publicēšanai, savukārt vēl 11 raksti iesniegti publicēšanai žurnālā *Letonica*. Kategorijā “Citi anonīmi recenzēti zinātniskie raksti starptautiskos žurnālos un rakstu krājumos, izņemot konferenču materiālus” no plānotajiem 23 rakstiem publicēti 11, bet vēl 17 ir iesniegti publicēšanai. Tādējādi divās publikāciju kategorijās pilna plānoto rādītāju sasniegšana turpinās pēcuzraudzības periodā.

Būtiski pārsniegts konferenču materiālu skaits: plānoto 16 pilna teksta publikāciju vietā publicētas 17 un vēl viena iesniegta, savukārt konferenču kopsavilkumu skaits sasniedzis 47 plānoto 28 vietā. Projekta ietvaros izstrādāta plānotā zinātniskā datu kopa un sagatavotas pierādījumos balstītas rīcībpolitikas rekomendācijas, plānotā viena pētniecības projekta pieteikuma vietā iesniegti trīs, bet viena plānotā promocijas darba vietā aizstāvēti divi un vēl viens ir izstrādes procesā. Tāpat sasniegti 42 citi projekta specifikai atbilstoši rezultāti plānoto 25 vietā, tostarp zinātnes komunikācijas un zināšanu pārneses publikācijas Nacionālajā enciklopēdijā, portālos Telos, Satori, LV portālā, Delfi, LSM.lv un citos medijos. Kopumā projekta zinātnisko rezultātu izpilde noslēgumā ir vērtēta kā sasniegta; vienlaikus Latvijas Zinātnes padome pēcuzraudzības periodā turpinās sekot līdzi to publikāciju rādītāju pilnīgai izpildei, kuru sasniegšana projekta noslēguma brīdī vēl ir procesā.

Publikācijas (SCOPUS vai Web of Science)

1. Rostoks, T.; Mieriņa, I. NATO's Reassurance and the Willingness to Defend One's Country: Survey Evidence from Latvia. – *European Security*, 2025, pp. 1–21. <https://doi.org/10.1080/09662839.2024.2434087>
2. Medne, D.; Lastovska, A.; Lāma, G.; Grava, J. The Development of Civic Competence in Higher Education to Support a Sustainable Society: The Case of Latvian Higher Education. – *Sustainability*, 16(6), 2238, 2024. <https://doi.org/10.3390/su16062238>
3. Medne, D.; Lastovska, A.; Lāma, G.; Grava, J. Unlocking Potential: Exploring the Interplay Between Entrepreneurship and Research Competence Across Diverse Academic Disciplines. – *Frontiers in Education*, 9415599, 2024. <https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1415599>
4. Volkovs, V. Features of the Linguistic Identity of the Russian Population in Latvia. – *Forum for Linguistic Studies*, 7(2), 2025, pp. 822–902. <https://doi.org/10.30564/fls.v7i2.8320>
5. Volkovs, V. Linguistic Identity of Russians in the Latvian Lands in the Second Half of the 19th–Early 20th Centuries. – *Forum for Linguistic Studies*, 7(12), 2025. <https://doi.org/10.30564/fls.v7i12.12197>
6. Valdmāne, M. The Failure of Signs and the Need for Community. – *Eidos. A Journal for Philosophy of Culture*, 9(2), 2025, pp. 84–101. <https://doi.org/10.14394/eidos.jpc.2025.0015>
7. Šūpule, I. Apdraudētais vairākums un pašpietiekamā minoritāte: integrācijas politikas galveno virzienu analīze Latvijā. – *Akadēmiskā Dzīve*, 60, 2024, pp. 60–70. <https://journal.lu.lv/adz/article/view/2422/2353>
8. Šūpule, I.; Elksne, G. Kopienas iedzīvotāju līdzdalība kā sociālās saliedētības prakse: līdzdalību sekmējošie un kavējošie faktori. – *Akadēmiskā Dzīve*, 61, 2025, pp. 88–103. <https://doi.org/10.22364/adz.61.06>
9. Koroļeva, I.; Krūmiņa, M.; Elksne, G. Pastāvīgais un mainīgais nacionālās identitātes apziņā agrīno pieaugušo grupā. – *Akadēmiskā Dzīve*, 61, 2025, pp. 104–114. <https://doi.org/10.22364/adz.61.07>
10. Kučs, A.; Pleps, J. Constitutional Identity Between Riga and Strasbourg: The Courts' Dialogue Developing Latvian Constitutional Law. – *Journal of the University of Latvia. Law*, 17, 2024, pp. 193–208. <https://doi.org/10.22364/jull.17.12>
11. Kūlis, M. Weakness as Value in Contemporary Western Culture. – *The Ideology and Politics Journal*, 1(27), 2025. <https://doi.org/10.36169/2227-6068.2025.01.00011>
12. Lazdiņš, J. Experience of Reforms to the State Social Insurance in the Republic of Latvia after Restoring the Independence of the State *de facto*. – *Journal of the University of Latvia. Law*, 17, 2024, pp. 178–192. <https://doi.org/10.22364/jull.17.11>
13. Lazdiņš, J.; Skutele, S. Russification and Legal Policy of Alexander II in the Baltic Region. – *Journal of the University of Latvia. Law*, 18, 2025, pp. 19–31. <https://doi.org/10.22364/jull.18.02>
14. Feldmane, L.; Krūzmētra, Ž.; Ajubova, T. Policy, Practice and the Experiences of Newcomers in Rural Communities. – *Research for Rural Development. Proceedings of the 31st Annual International Scientific Conference*, Vol. 40, 2025, pp. 640–646. <https://doi.org/10.22616/RRD.31.2025.087>

Citas publikācijas

1. Kūlis, M. Sabiedriskās patiesības: prāts un neprāts, kolektīvās zināšanas un sabiedrības kopība. – *Phronesis-Praxis-Paideia* sērijas krājums. Uz zināmā un nezināmā robežas, 2025. <https://doi.org/10.22364/ilt.24.02>
2. Mirončuka, K. Ceļā no izpratnes līdz rīcībai. Levins un Fanons par Es–Cits attiecībām. – *Phronesis-Praxis-Paideia* sērijas krājums. Uz zināmā un nezināmā robežas, 2025. <https://doi.org/10.22364/ilt.24.11>

3. Volkovs, V. Interaction of Rationality of Economic Behavior and Ethnic Preferences in the Organizational Culture of Latvia. – London Journal of Research in Management and Business, 2024.
<https://journalspress.com/interaction-of-rationality-of-economic-behavior-and-ethnic-preferences-in-the-organizational-culture-of-latvia/>
4. Volkovs, V. The Russian Ethnic Minority in the Organizational and Entrepreneurial Culture of Latvia. – In: Lin, J. C. (ed.). Ethnic Minorities: Cultural Perspectives, Stereotypes and Social Challenges, 2025.
5. Kaprāns, M. Understanding Hesitancy: The Latvian Russophone Minority and Russia's Full-Scale Invasion of Ukraine. – Ethnic Relations in the Baltic Reconsidered. CEU Press, Amsterdam, 2025.
<https://www.aup.nl/en/book/9789048570447/ethnic-relations-in-the-baltic-reconsidered>
6. Druviete, I. Sabiedrības zināšanu nozīme Latvijas valodas politikas īstenošanā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. RTU Liepājas akadēmija, Vol. 28, 2024, 122–131. <https://vards.rtu.lv/lv/publications>
7. Druviete, I. 35 years since the Re-establishment of Latvian as the Official Language: An Update on the Language Situation. Linguistic Diversity and Language Planning. The Effect of Societal and Technological Factors. – In: Sabine Kirchmeier, Tamás Váradi (eds.). Contributions to the EFNIL Conference 2024 in Budapest, 2025, 113–123.
https://www.vppsaliedetiba.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/vppsaliedetiba.lu.lv/Konferences/EFNIL_Budapest2024_Book.pdf
8. Druviete, I. Novitāte Latvijas valodas politikā: valsts valodas situācijas izvērtēšana parlamentā. – Vārds un tā pētīšanas aspekti. RTU Liepājas akadēmija, Vol. 29, 2025, 50–60.
9. Koroļeva, I., Krūmiņa, M., Elksne, G. Transcending Boundaries: Navigating Identity and Belonging in Latvian Migration Narratives. – Journal of International Scientific Publications: Language, Individual & Society, Vol. 18, 2024, pp. 200–217. <https://doi.org/10.62991/LIS1996421493>
10. Kūle, M. Sabiedrības integrācija un saliedētība: konceptuālās nostādnes pētniecībā, programmās un praksē 1991–2024 = Societal Integration and Cohesion: Conceptual Frameworks for Research, Programmes and Practice 1991–2024. – Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis. A daļa, Vol. 79, 2025, pp. 21–44.
<https://doi.org/10.53231/LZAV.25.1.2>
11. Volkovs, V.; Ratanova, I. The Role of Social and Economic Factors in Shaping Organizational Culture in Latvia in the Context of Ethnic Diversity. – *Scientific Journal of Professional Studies*, 2025.
<https://kub.edu.al/article/the-role-of-social-and-economic-factors-in-shaping-organizationalculture-in-latvia-in-the-context-of-ethnic-diversity/>
12. Volkovs, V. Etnisko un nacionālo grupu kā morālu kopienu izpratne socioloģiskajā domā: Bernards Jaks un Jirgens Hābermāss. - Izaicinājumi Eiropas kultūrai vēsturē un mūsdienās: LU Humanitāro zinātņu fakultātes Filozofijas un socioloģijas institūta rakstu krājums, 2025, <https://doi.org/10.5281/zenodo.14730549>

Pilna teksta konferenču materiāli

1. Druviete, I. Valsts valoda sabiedrības saliedētības pamatnostādņu kontekstā. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 108.–115. lpp.
<http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>

2. Elksne, G., Krūmiņa, M. Mutvārdu vēsture kā resurss Latvijas iedzīvotāju nacionālās identitātes un saliedētības izpētē. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 143.–150. lpp.
<http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
3. Feldmane, L. Sociāli telpiskie aspekti sabiedrības saliedētības izpētē. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 90.–97. lpp. <http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
4. Kučs, A., Pleps, J. Konstitucionālā identitāte Satversmes tiesas un Augstākās tiesas judikatūrā. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 63.–76. lpp.
<http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
5. Kūle, M. Sabiedrības integrācija: konceptuālās nostādnes pētniecībā, programmās un praksē 1991.–2023. gadā, LU Filozofijas un socioloģijas institūta devums. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 20.–28. lpp. <http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
6. Kūlis, M. Saliedētības idejas filozofiskie, teorētiskie, ideoloģiskie pamati un izaicinājumi. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 9.–19. lpp. <http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
7. Kūlis, R. "Krievu pasaules" koncepcija kā impērisma ideoloģija un tās ietekme uz saliedētas sabiedrības veidošanu Latvijā. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 135.–142. lpp.
<http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
8. Lastovska, A., Lāma, G. Pilsoniskās kompetences loma augstākajā izglītībā ilgtspējīgas sabiedrības attīstībai: Latvijas augstākās izglītības analīze. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 55.–62. lpp. <http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
9. Mieriņa, I., Kaprāns, M., Koroļeva, I. Vai Latvija kļūst saliedētāka un pilsoniski aktīvāka? Politikas progresa novērtējums. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 29.–45. lpp.
<http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
10. Mirončuka, K. Saliedēta sabiedrība kā iekļaujoša sabiedrība? Identitātes vērtības un rasisms. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 125.–134. lpp.
<http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
11. Šimfa, E. Politiski un sabiedriski nozīmīgu jēdzienu noteiktības un ietekmes attiecība. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 98.–107. lpp. <http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
12. Skutele, S. Ar tiesu varu saistītu pamatprincipu ietekme uz sociāli aktīvu, saliedētu sabiedrību Latvijas Republikā. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion

Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 77.–89. lpp.

<http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>

13. Valdmāne, M. Valoda un kopiena: valodas vienojošais un šķēļošais spēks. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 116.–125. lpp.
<http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
14. Volkovs, V. Etnisko un nacionālo grupu kā morālu kopienu izpratne sociālajā domā: Bernards Jaks un Jirgens Hābermāss. – Saliedētības izpratnes vektori pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstībai = Vectors of Cohesion Understanding for the Development of a Civically Active Society, 2024, 46.–54. lpp.
<http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.svps>
15. Lastovska, A., Lāma, G. Fostering Initiative and Action-Oriented Mindsets for a Civically Engaged Society. – Proceedings of EDULEARN24 Conference: 16th International Conference on Education and New Learning Technologies, 2024, pp. 4374–4381. <https://doi.org/10.21125/edulearn.2024.1093>
16. Mirončuka, K. Miers, atbildība un saliedētība: diskusija par vardarbību un mieru. – Philosophy Doctoral Students Section “Mind and Peace” at the 82nd International Scientific Conference of the University: Collection of Articles, 2024, 40.–51. lpp. <http://dx.doi.org/10.22364/luszk.82.fds>
17. Feldmane, L., Krūzmētra, Ž., Ajubova, T. Policy, Practice, and the Experiences of Newcomers in Rural Communities. – Research for Rural Development. Proceedings of the 31st Annual International Scientific Conference, Vol. 40, 2025, pp. 640–646. <https://doi.org/10.22616/RRD.31.2025.087>

Zinātniskās datubāzes, datu kopas

1. Mirončuka, K.; Kūlis, M. DMP "State Research Programme "Vectors of societal cohesion" (VPP-KM-SPASA-2023/1 0002)". - ARGOS DMP outputs, 2024, <https://doi.org/10.5281/zenodo.14012498>

Rīcībpolitikas rekomendācijas

1. VPP grupa. Sabiedrības saliedētības vektori: rīcībpolitikas rekomendācijas. 368 lpp., 2026.
[Rekomendācijas lēmumu pieņēmējiem](#)

Aizstāvēts promocijas darbs projekta tematikā

1. Skutele, S. *The genesis of the historical role of the court and the investigating judge in pre-trial criminal proceedings* (aizstāvēts 2026. gada 4. jūnijā);
2. Priedols, M. *Psychological resilience, social support and societal well-being* (aizstāvēts 2026. gada 26. jūnijā).

Secinājumi

Valsts pētījumu programmas “Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstība” **mērķis** ir attīstīt Latvijas pilsoniskajā sabiedrībā un informācijas telpā notiekošo procesu pētniecību, pētīt to mijiedarbību, sociālo un ekonomisko ietekmi uz sabiedrības saliedētību un savstarpējo uzticēšanos, radīt jaunas zināšanas, integrēt tās mācību saturā un veicināt pētījumos balstītu nozaru politiku veidošanu un lēmumu pieņemšanu.

Programmas ietvaros finansēts viens projekta pieteikums VPP-SPASA-2023/1-0002 **“Sabiedrības saliedētības vektori: no saliedētības ap valstsnāciju (2012-2018) uz saliedēto pilsonisko kopienu valsts, sabiedrības un individu drošības labā (2024-2025)”**, kuram tika piešķirts viss pieprasītais finansējums 1 162 500 eiro apmērā, un tas bija jāīsteno no 2023. gada 21. decembra līdz 2026. gada 22. maijam.

Pēc projekta 12 mēnešu īstenošanas tika iesniegts vidusposma zinātniskais pārskats, kam veikta zinātniskā izvērtēšana. Ārvalstu eksperti izvērtējuši projekta zinātnisko devumu, sasniegto un paredzamo projekta ietekmi un tā īstenošanu, konsolidētajā vērtējumā rekomendējot **“Turpināt projektu”**, savukārt noslēguma zinātniskajā izvērtējumā secināja, ka **projekta mērķis ir sasniegts**. Eksperti īpaši izcēla projekta starpdisciplināro pieeju, plašo empīrisko bāzi, deviņu darba grupu koordinēto darbu, starptautisko sadarbību un spēju pētniecības rezultātus pārvērst praktiski izmantojamās rekomendācijās.

Projekta nozīmīgākais zinātniskais pienesums ir **jaunas empīriskās un konceptuālās bāzes izveide sabiedrības saliedētības pētniecībai Latvijā**. Tika īstenota reprezentatīva Latvijas iedzīvotāju aptauja (n=2023), darba ņēmēju un darba devēju aptauja (n=1008) un iegūti 72 līdzdalīgā novērojuma protokoli. Pētījumi aptvēra uzticēšanās, identitātes, pilsoniskās līdzdalības, valodas, medijpratības, sociālās distances, sociālās un mentālās labklājības, drošības un kopienu attīstības jautājumus. Projekta rezultāti tika izmantoti zinātniskajās publikācijās, sociālās atmiņas monitoringā, zinātnes komunikācijā un pierādījumos balstītu rīcībpolitikas rekomendāciju izstrādē.

Būtisks projekta rezultāts ir rīcībpolitikas rekomendāciju kopums piecos virzienos: valsts valodas lietojuma stiprināšana, kopīgas informatīvās telpas veidošana, pilsoniskās kultūras un līdzdalības veicināšana, sociālās distances mazināšana un saliedētības sasaistīšana ar valsts un cilvēkdrošību. Rekomendācijas tika nodotas centrālajām valsts institūcijām, pašvaldībām un citām iesaistītajām pusēm. Projekts vienlaikus stiprināja Latvijas zinātnisko kapacitāti, iesaistot dažādu paaudžu pētniekus un doktorantus, attīstot starptautisko sadarbību un radot pamatu jauniem pētniecības projektiem. Kopumā projekta zinātnisko rezultātu izpilde ir vērtējama kā sasniegta, vairākās kategorijās pārsniedzot plānotos rādītājus. Atsevišķu publikāciju pilnīga izpilde turpinās pēcuzraudzības periodā, un Latvijas Zinātnes padome sekos līdzi šo rezultātu sasniegšanai.

Plašākā kontekstā projekta rezultāti apliecina, ka **sabiedrības saliedētība ir horizontāls priekšnoteikums demokrātijas kvalitātei, sabiedrības noturībai, cilvēkdrošībai un valsts ilgtspējai**. Projekta īstenošanu sagatavots pārskats par projekta norisi, galvenajiem secinājumiem un sasniegtajiem rezultātiem latviešu valodā pieejams izdevumā “Sabiedrības saliedētības vektori – paplašinātais pārskats” [šeit](#).

Latvijas Zinātnes
padome

Pārskatu sagatavoja Latvijas Zinātnes padome